

2010. január 26.

**ÚTMUTATÓ AZ ÉLELMISZERJOG ÁLTALÁNOS SZABÁLYAIT
MEGHATÁROZÓ 178/2002/EK RENDELET 11., 12., 14., 17., 18., 19.
ÉS 20. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSÁHOZ**

**AZ ÉLELMISZERLÁNC- ÉS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI ÁLLANDÓ
BIZOTTSÁG KÖVETKEZTETÉSEI**

<u>BEVEZETÉS</u>	4
<u>I. 14. CIKK</u>	6
I.1. INDOKOK	8
I.2. ÉRTELMEZÉS	8
I.3. HOZZÁADOTT ÉRTÉK/HATÁS	8
I.3.1. 14. CIKK (1) BEKEZDÉS	8
I.3.2. 14. CIKK (2) BEKEZDÉS	8
I.3.3. 14. CIKK (3) BEKEZDÉS – HOGYAN ÁLLAPÍTHATÓ MEG, HOGY AZ ÉLELMISZER BIZTONSÁGOS-E?	9
I.3.4. 14. CIKK (4) BEKEZDÉS – HOGYAN DÖNTHETŐ EL, HOGY AZ ÉLELMISZER ÁRTALMAS-E AZ EGÉSZSÉGRE?	9
I.3.5. 14. CIKK (5) BEKEZDÉS – HOGYAN HATÁROZHATÓ MEG, HOGY AZ ÉLELMISZER EMBERI FOGYASZTÁSRA ALKALMATLAN-E?	10
I.3.6. 14. CIKK (7) BEKEZDÉS – AZ ÉLELMISZER-BIZTONSÁGI KÖVETELMÉNYEKNEK MEGFELELŐ ÉLELMISZEREK	10
<u>II. 17. CIKK</u>	12
II.1. INDOKOK	13
II.2. ÉRTELMEZÉS	13
II.3. HOZZÁADOTT ÉRTÉK/HATÁS	14
II.3.1. ÁLTALÁNOS MEGFELELESI ÉS ELLENŐRZÉSI KÖTELEZETTSÉG	14
II.3.2. A FELELŐSSÉG MEGOSZLÁSA	14
<u>III. 18. CIKK</u>	16
III.1. INDOKOK	17
III.2. KÖVETELMÉNYEK	17
III.3. AZ ÉLELMISZER-IPARI VÁLLALKOZÓKRA GYAKOROLT HATÁS	18
III.3.1. A NYOMONKÖVETHETŐSÉGI KÖTELEZETTSÉG HATÁLYA.....	18
i. Érintett termékek	18
ii. Érintett vállalkozók	19
iii. Harmadik országbeli exportőrökre való alkalmazhatóság (a 11. cikkel összefüggésben)	20
III.3.2. A NYOMONKÖVETHETŐSÉGI KÖTELEZETTSÉG TELJESÍTÉSE	20
i. A szállítók és fogyasztók azonosítása az élelmiszer-ipari vállalkozók által	20
ii. Belső nyomonkövethetőség	21
iii. Az egyedi jogszabályok által előírt, nyomonkövethetőséget biztosító rendszerek	21
iv. Nyilvántartandó adatok	22
v. A nyomon követést szolgáló adatok előhívási gyorsasága.....	22
vi. A nyilvántartások megőrzésének határideje.....	23
<u>IV. 19. CIKK</u>	25
IV.1. INDOKOK	25
IV.2. ÉRTELMEZÉS	26
IV.3. HOZZÁADOTT ÉRTÉK/HATÁS	26
IV.3.1. 19. CIKK (1) BEKEZDÉS	27
i. A piacról való kivonás kötelezettsége	27

ii.	Az illetékes hatóságok tájékoztatása a piacról való kivonásról	28
iii.	Az illetékes hatóságok tájékoztatásának módjai	28
iv.	Visszahívás és a fogyasztók tájékoztatása.....	28
v.	A 19. cikk (1) bekezdésének alkalmazásáért viselt felelősség	28
IV.3.2.	19. CIKK (2) BEKEZDÉS	29
IV.3.3.	19. CIKK (3) BEKEZDÉS	29
IV.3.4.	19. CIKK (4) BEKEZDÉS	30
IV.3.5.	AZ ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBIZTONSÁGI RIASZTÁSI RENDSZERNEK (RASFF-RENDSZER) KÜLDÖTT ÉRTEŚÍTÉSEK.....	31
<u>V.</u>	<u>20. CIKK</u>	32
V.1.	INDOKOK	32
V.2.	ÉRTELMEZÉS	33
V.3.	HOZZÁADOTT ÉRTÉK/HATÁS	33
V.3.1.	20. CIKK (1) BEKEZDÉS.....	33
i.	Piacról való kivonás és az illetékes hatóságok értesítése	33
ii.	Megsemmisítés.....	34
iii.	A felhasználók tájékoztatása és a termék visszahívása	34
V.3.2.	20. CIKK (2), (3) ÉS (4) BEKEZDÉS	34
<u>VI.</u>	<u>11. CIKK</u>	36
<u>VII.</u>	<u>12. CIKK</u>	37
VII.1.	INDOKOK ÉS CÉLKITŰZÉS	37
VII.2.	A 12. CIKK HATÁLYA	38
VII.3.	12. CIKK (1) BEKEZDÉS	38
VII.4.	12. CIKK (2) BEKEZDÉS	39

BEVEZETÉS

A 178/2002/EK rendeletet¹ (a továbbiakban: rendelet) 2002. január 28-án fogadták el. Céljai között szerepel az egységes fogalom meghatározások bevezetése, valamint az átfogó élelmiszerjogi alapelvek és célkitűzések meghatározása; mindez az egészség magas szintű védelmét és a belső piac hatékony működését hivatott biztosítani.

A rendelet II. fejezetének célja az, hogy közösségi szinten harmonizálja a tagállamok jogi hagyományában már létező általános élelmiszerjogi alapelveket (5–10. cikk) és követelményeket (14–21. cikk), és az alapfogalmak, általános elvek és követelmények európai összefüggésbe helyezésével lefedtesse a jövőbeli európai élelmiszerjog alapkövét.

A Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatósága informális keretek között létrehozott egy tagállami szakértőkből álló munkacsoportot a rendelet alkalmazásával és értelmezésével kapcsolatban felmerülő kérdések megvizsgálására és tisztázására.

Emellett a Bizottság az átláthatóság jegyében arra ösztönözte az érintett feleket, hogy a rendelet végrehajtását és alkalmazását nyíltan vitassák meg minden olyan fórumon, amelyen a tagállamok képviselőivel konzultálni lehet, és amelyeken a különböző társadalmi-gazdasági érdekcsoportok is hangot adhatnak véleményüknek. E célból a Bizottság 2004. április 19-ére találkozót szervezett a rendelet alkalmazásával kapcsolatos általános kérdések megvitatására, amelyen a tagállamok, a termelők, az ipar, a kereskedelem és a fogyasztói szervezetek képviselői vettek részt. Meg kell jegyezni azonban, hogy a rendeletet sértő tagállami jogszabályokra vonatkozó kérdések tárgyalása nem e keretek közé tartozik, azokkal továbbra is a Bizottság e célból létrehozott eljárásai keretében kell foglalkozni.

Az Élelmiszerlánc- és Állategészségügyi Állandó Bizottság 2004. december 20-i ülésén jóváhagyta az alábbiakban ismertetett következtetéseket, és e hasznos munka folytatását javasolta a rendelet 2005. január 1-jétől való teljes körű alkalmazása során szerzett tapasztalatok fényében. Ezeket a következtetéseket széles körben hozzáférhetővé kell tenni az érdekelt felek számára.

Időközben ezért sor került az útmutató átdolgozására és kiegészítésére. A dokumentum egy új, az élelmiszer-biztonsági követelményekről szóló szakasszal bővült; emellett – az egyszerűség, az egyértelműség és a teljesség jegyében – átdolgozásra kerültek a nyomonkövethetőségről, illetve az élelmiszerek és takarmányok kivonásáról/visszahívásáról és kivételéről szóló szakaszok.

Az Élelmiszerlánc- és Állategészségügyi Állandó Bizottság 2010. január 26-i ülésén elfogadta az útmutató átdolgozott változatát.

---

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról.

A dokumentum az élelmiszerlánc valamennyi szereplőjének segítséget kíván nyújtani a rendelet helyes értelmezésében, valamint megfelelő és egységes módon történő alkalmazásában. Ugyanakkor e dokumentum jogi kötőerővel nem bír; vita esetén a jogértelmezés alapvetően a Bíróság feladata.

Megemlítendő még, hogy az élelmiszer-ipari vállalkozók egy bizonyos csoportját érintő kérdésekkel kapcsolatban a Bizottság már írásban állást foglalt².

A dokumentum a következő kérdésekkel foglalkozik:

- élelmiszer-biztonsági követelmények (14. cikk);
- kötelezettségek (17. cikk);
- nyomonkövethetőség (18. cikk);
- az élelmiszer és a takarmány piacról történő kivonása, visszahívása, illetve az ezzel kapcsolatos tájékoztatás (19. és 20. cikk) az élelmiszer- és takarmánybiztonsági követelményekkel összefüggésben (14. és 15. cikk);
- behozatal és kivitel (11. és 12. cikk).

*

*   *

---

² W. Piecyk E-2704/04 írásbeli választ igénylő kérdése a jótékonyági szervezetek tekintetében fennálló nyomonkövethetőségi követelmények végrehajtásáról.

I. 14. CIKK

ÉLELMISZER-BIZTONSÁGI KÖVETELMÉNYEK

(1) preambulumbekzdés

A biztonságos és egészséges élelmiszerek szabad mozgása lényeges eleme a belső piacnak és jelentős mértékben hozzájárul az állampolgárok egészségéhez és jó közérzetéhez, valamint szociális és gazdasági érdekeikhez.

(10) preambulumbekzdés

A tapasztalatok azt mutatják, hogy szükség van olyan intézkedések bevezetésére, amelyek garantálják, hogy a nem biztonságos élelmiszerek ne kerülhessenek a piacra, és biztosítják, hogy legyenek olyan rendszerek, amelyek felismerik az élelmiszer-biztonsági problémákat és a belső piac megfelelő működése, illetve az emberi egészség védelme érdekében megteszik az ellenintézkedéseket. A takarmánybiztonsággal kapcsolatos hasonló problémákat is meg kell oldani.

(23) preambulumbekzdés

A Közösség és a harmadik országok fogyasztóinak biztonsága és bizalma kiemelkedő fontosságú. A Közösség jelentős kereskedelmi partner az élelmiszerek és takarmányok világpiacán, nemzetközi kereskedelmi egyezményeket köt, hozzájárul az élelmiszerjog nemzetközi szabványainak fejlesztéséhez, támogatja a szabadkereskedelem elveit biztonságos takarmánnyal és a biztonságos, egészséges élelmiszerekkel a diszkriminációtól mentes, tisztességes és etikus kereskedési gyakorlatot követve.

(26) preambulumbekzdés

Egyes tagállamok horizontális szabályozást vezettek be az élelmiszer-biztonság tekintetében, amely különösen a gazdasági szereplőkre azt az általános kötelezettséget rója, miszerint csak biztonságos élelmiszert hozhatnak forgalomba. Ezek a tagállamok azonban különböző alapvető kritériumok alapján ítélik meg egy adott élelmiszer biztonságosságát. Az eltérő módszerek és a többi tagállamban hiányzó horizontális szabályozás akadályozhatja az élelmiszer-kereskedelmet. Hasonló akadályok keletkezhetnek a takarmánykereskedelemben is.

(27) preambulumbekzdés

Ezért van szükség a biztonságos élelmiszerek és takarmányok forgalomba hozatalára vonatkozó általános követelmények kidolgozására, hiszen csak így lehet biztosítani a termékek belső piacának hatékony működését.

14. cikk

(1) Nem biztonságos élelmiszer nem hozható forgalomba.

(2) Az élelmiszer akkor nem biztonságos, ha:

- a) az egészségre ártalmas;*
- b) emberi fogyasztásra alkalmatlan.*

(3) *Annak eldöntése során, hogy az élelmiszer biztonságos-e, figyelembe kell venni a következőket:*

- a) *az élelmiszer fogyasztásának, illetve a termelés, feldolgozás és forgalmazás egyes szakaszaiban az élelmiszer felhasználásának szokásos feltételeit; valamint*
- b) *a fogyasztóval közölt információkat, többek között a termék címkéjén feltüntetett információkat, illetve a fogyasztó rendelkezésére álló egyéb információkat egy adott élelmiszer vagy élelmiszercsoport egészségkárosító hatásainak megelőzéséről.*

(4) *Annak eldöntése során, hogy az élelmiszer ártalmas-e az egészségre, figyelembe kell venni a következőket:*

- a) *az élelmiszert elfogyasztó személy egészségét károsító, azonnal és/vagy rövid távon és/vagy hosszú távon jelentkező hatások mellett a következő generációknál jelentkező egészségkárosító hatásokat;*
- b) *az esetleg jelentkező, halmozottan toxikus hatásokat;*
- c) *a fogyasztók egy bizonyos kategóriájának élelmiszer-érzékenységét abban az esetben, ha az élelmiszert ennek a fogyasztói csoportnak szánják.*

(5) *Egy élelmiszer emberi fogyasztásra való alkalmatlanságának megállapítása során figyelembe kell venni, hogy az élelmiszer az eredeti rendeltetése szerint alkalmatlan-e emberi fogyasztásra – vagy azért, mert idegen anyagok által vagy egyéb módon szennyezett, vagy azért, mert rothadásnak vagy bomlásnak indult, illetve romlott.*

(6) *Abban az esetben, ha egy nem biztonságos élelmiszer része egy azonos élelmiszerekből álló tételnek, küldeménynek és szállítmánynak, abból kell kiindulni, hogy a tétel, küldemény és szállítmány többi része sem biztonságos, hacsak a tétel, küldemény vagy szállítmány részletes átvizsgálása során a tétel, küldemény és szállítmány többi részében az élelmiszer nem biztonságos voltára utaló bizonyítékot nem találnak.*

(7) *A Közösség meghatározott élelmiszerbiztonsági követelményeinek megfelelő élelmiszer a Közösség rendelkezéseiben rögzített követelmények tekintetében biztonságosnak minősül.*

(8) *Az a körülmény, hogy egy élelmiszer megfelel az adott élelmiszerre vonatkozó meghatározott követelményeknek, nem akadályozza meg az illetékes hatóságokat az élelmiszer forgalomba hozatalát korlátozó intézkedések meghozatalában vagy az élelmiszer piacról való kivonásában, amennyiben felmerül a gyanú, hogy a követelmények teljesülése ellenére az élelmiszer nem biztonságos.*

(9) *Amennyiben nincsenek erre vonatkozó közösségi rendelkezések, egy élelmiszer akkor tekinthető biztonságosnak, ha megfelel az élelmiszer forgalmazása szerinti tagállam élelmiszerjoga meghatározott rendelkezéseinek, ha az ilyen rendelkezések meghozatala és alkalmazása nem sérti a Szerződést, különös tekintettel a 28. és 30. cikkekre.*

I.1. Indokok

- Az élelmiszerek biztonságossága és elfogadhatósága alapvető fontosságú. A fogyasztóknak bizalommal kell lenniük az élelmiszerek iránt, és biztosnak kell lenniük abban, hogy az általuk vásárolt élelmiszer megfelel az elvárásaiknak, és nem lesz rájuk nézve ártalmas vagy egészségkárosító hatással. A 14. cikk célja, hogy megóvja a fogyasztókat az egészséget veszélyeztető vagy emberi fogyasztásra alkalmatlan élelmiszerektől.
- A 14. cikk meghatározza azokat az általános élelmiszer-biztonsági követelményeket, amelyek a 19. cikkben említett kockázatkezelési követelményekkel együtt alkalmazva a nem biztonságos élelmiszerek forgalomba hozatalából eredő kockázatok csökkentésére vagy megszüntetésére szolgálnak.

I.2. Értelmezés

- A cikk célja a közegészség védelme. Ennek érdekében meghatározza, hogy milyen tényezőket kell figyelembe venni annak eldöntésekor, hogy a rendelet 2. cikke szerinti élelmiszer egészségre ártalmas, illetve emberi fogyasztásra alkalmatlan-e.
- A 14. cikkben megfogalmazott követelmények a forgalomba hozott élelmiszerekre vonatkoznak. A „forgalomba hozatal”³ meghatározása meglehetősen tág; magában foglalja az élelmiszer értékesítésének és szállításának valamennyi formáját, beleértve az élelmiszer egyszeri eladását, egyszeri, ingyenes szállítását és eladás céljára történő készen tartását is. A cikk azonban nem terjed ki a háztartások saját fogyasztásra szánt elsődleges termelésére vagy a háztartások saját fogyasztására szánt élelmiszerek felhasználására, mivel ezek a rendelet 1. cikkének (3) bekezdése szerint nem tartoznak a rendelet hatálya alá.

I.3. Hozzáadott érték/hatás

I.3.1. 14. cikk (1) bekezdés

A cikk megtiltja a nem biztonságos élelmiszer forgalomba hozatalát. A „nem biztonságos” kifejezés meghatározását lásd alább.

I.3.2. 14. cikk (2) bekezdés

Az élelmiszer akkor „nem biztonságos”, ha:

- az egészségre ártalmas, vagy
- emberi fogyasztásra alkalmatlan.

Egészségre ártalmas élelmiszerek

---

³ A „forgalomba hozatal” kifejezést a 178/2002/EK rendelet 3. cikkének 8. pontja a következőképpen határozza meg: „élelmiszer [...] készen tartása eladás céljára, beleértve [...] az élelmiszerek [...] ingyenes vagy ellenérték fejében történő átadásának bármely egyéb formáját, valamint az élelmiszerek [...] eladását, forgalmazását vagy átadásának egyéb módját”.

Amennyiben olyan veszély merül fel, amely az élelmiszert egészségre ártalmassá teheti, a 14. cikk (3) és (4) bekezdésében felsorolt tényezők figyelembevétele mellett értékelni kell a veszélyhez kapcsolódó kockázatot. Nem minden élelmiszerekhez köthető veszélyre vonatkozik külön rendelet. Az élelmiszer az előírt határértékek túllépése nélkül is lehet egészségre ártalmas. Ilyen eset például az, amikor egy élelmiszer jogszabály által tiltott anyagként nem nevesített üvegdarabokat vagy a szennyeződésekről szóló jogszabályokban nem nevesített veszélyes vegyi anyagot tartalmaz. Nagyon fontos, hogy bármilyen veszély azonosítása után haladéktalanul sor kerüljön az egészségre jelentett kockázat értékelésére.

Ha felmerül annak gyanúja, hogy egy bizonyos élelmiszer ártalmas lehet az egészségre, az élelmiszer-ipari vállalkozásnak fel kell mérnie az adott helyzetben a kockázat mértékét. Ez alapján a vállalkozás dönthet a megfelelő intézkedésről. A kockázatértékelés az élelmiszer-ipari vállalkozás feladata, amely a 17. cikk szerint a tájékoztatandó illetékes nemzeti hatóságok felügyelete alatt áll.

Emberi fogyasztásra alkalmatlan élelmiszerek

Az emberi fogyasztásra való alkalmatlanság elsődleges ismérve, ha az élelmiszer elfogadhatatlannak minősül. Az élelmiszert szennyeződés – például erőteljes nem patogén mikrobiológiai fertőzés (lásd a rendelet 14. cikkének (3) és (5) bekezdését) –, idegen anyag jelenléte, elfogadhatatlan íz vagy szag, illetve nyilvánvaló romlás (például rothadás vagy bomlás) teheti emberi fogyasztásra alkalmatlanná.

I.3.3. 14. cikk (3) bekezdés – Hogyan állapítható meg, hogy az élelmiszer biztonságos-e?

Az élelmiszer egy adott lényeges tulajdonság – például patogén baktériumokkal való szennyezettség – miatt lehet nem biztonságos. Ennek ellenére nem tekinthető nem biztonságosnak az élelmiszer, ha a szokásos felhasználási feltételek mellett biztonságosnak bizonyul (lásd a 14. cikk (3) bekezdésének a) pontját). Így például általánosan elfogadott, hogy a legtöbb húsfélét csak megfelelő hőkezelést követően lehet biztonságosan elfogyasztani.

Bizonyos esetekben az élelmiszer akkor is nem biztonságossá válhat, ha hiányoznak vagy tévesek az élelmiszer felhasználására vonatkozó lényeges információk. A 14. cikk (3) bekezdésének b) pontja szerint figyelembe kell venni a fogyasztóval közölt információkat, beleértve a termék címkéjén feltüntetett információkat, valamint a fogyasztó rendelkezésére álló egyéb információkat egy adott élelmiszercsoport egészségkárosító hatásainak megelőzéséről. Egy élelmiszer vagy élelmiszer-összetevő például veszélyeztetheti egy bizonyos fogyasztói csoport egészségét, ha az adott élelmiszere vagy annak egy összetevőjére vonatkozó kötelező tájékoztatás nem kellően hatékony.

I.3.4. 14. cikk (4) bekezdés – Hogyan dönthető el, hogy az élelmiszer ártalmas-e az egészségre?

Az „egészségre ártalmas” azt jelenti, hogy az élelmiszer káros hatással lehet az emberi egészségre. Ilyen eset például a *botulinum* toxin élelmiszertermékben való előfordulása. Az élelmiszer akkor is egészségre ártalmas lehet, ha az egészségkárosító hatás csak halmozódva vagy hosszú idő elteltével válik nyilvánvalóvá, mint például dioxinnal, metil-higannyal vagy genotoxikus rákkeltő anyagokkal való szennyezettség esetén, amely a későbbi nemzedékekre lehet hatással.

A 14. cikk (4) bekezdésének c) pontja szerint, ha az élelmiszert egy bizonyos élelmiszer-

érzékenységgel élő fogyasztói csoportnak szánják, ezt az élelmiszer-érzékenységet (pl. élelmiszer-intolerancia vagy allergia) figyelembe kell venni annak eldöntésekor, hogy az élelmiszer ártalmas-e az egészségre. Példa erre az élelmiszer diófélékkel történő véletlen keresztszennyeződése, amely az egészségre ártalmas lehet, ha az élelmiszer dióféléktől mentes étrendet igénylő személyeknek készült. Amennyiben viszont egy terméket nem egy bizonyos élelmiszer-érzékenységgel élő fogyasztói csoportnak szántak, az a tény, hogy e termék ártalmas lehet e csoportra, nem jelenti automatikusan azt, hogy a termék e rendelet értelmében egészségre ártalmas (kivéve, ha a kötelező tájékoztatás nem volt megfelelő).

I.3.5. 14. cikk (5) bekezdés – Hogyan határozható meg, hogy az élelmiszer emberi fogyasztásra alkalmatlan-e?

Az „emberi fogyasztásra alkalmatlan” kifejezés arra utal, hogy az élelmiszer elfogadhatatlan. Előfordulhat, hogy egyes élelmiszerek egyáltalán nem veszélyeztetik az egészséget, emberi fogyasztásra mégis alkalmatlanok, mivel az emberi fogyasztás szempontjából indokoltan elfogadhatatlannak minősülnek. Példák:

- bomlásnak indult, erőteljes szagú hal; vagy
- körömdarabot tartalmazó húslolád.

Az emberi fogyasztásra alkalmatlan élelmiszerek – a szennyezettség fokától függően – az egészségre is veszélyt jelenthetnek. Példák:

- bizonyos típusú penészes élelmiszerek. Ilyenek lehetnek azok az élelmiszerek, amelyek esetében a penész nem fedezhető fel azonnal (pl. gyümölcsös töltelékek) és nem tartozik a jellemző sajátosságok közé;
- parazitákkal fertőzött hal; vagy
- nem patogén mikroorganizmusokat kirívóan magas arányban tartalmazó élelmiszerek.

I.3.6. 14. cikk (7) bekezdés – Az élelmiszer-biztonsági követelményeknek megfelelő élelmiszerek

E bekezdés szerint az egyedi közösségi élelmiszer-biztonsági követelményeknek megfelelő élelmiszer a közösségi rendelkezésekben rögzített követelmények tekintetében biztonságosnak minősül. Ez azt jelenti, hogy az egyedi közösségi élelmiszer-biztonsági követelményeknek nem megfelelő élelmiszerek nem tekinthetők biztonságosnak, amennyiben kockázatértékelés nem bizonyítja ennek ellenkezőjét.

Különösen fontos, hogy az élelmiszer-ipari vállalkozások arányosan alkalmazzák a 14. cikk (7) bekezdését a 17. cikk szerinti kötelezettségeik teljesítése, valamint a 19. cikk szerinti döntéseik meghozatala során.

Így például a közösségi jogszabályokban előírt szermaradvány-határértéket átlépő élelmiszer valószínűleg egészségre ártalmas a 14. cikk (4) bekezdése szerint, vagy emberi fogyasztásra alkalmatlan a 14. cikk (5) bekezdése szerint.

Ebben az összefüggésben – a 14. cikk (3)–(5) bekezdésében említett tényezőknek a vonatkozó jogszabályok alapján történő figyelembevételével – kockázatértékelést kell végezni. Amennyiben viszont az értékelésből kiderül, hogy az élelmiszer nem ártalmas az egészségre és emberi fogyasztásra sem alkalmatlan, akkor az élelmiszer nem tekinthető nem biztonságosnak a rendelet 19. cikke alkalmazásában. Ez abban az esetben fordulhat például elő, ha egy, az élelmiszerekben található növényvédőszer-maradékokról szóló jogszabály toleranciaszintet határoz meg; az előírt határértéket túllépő élelmiszer azonban nem minősülne nem biztonságosnak a rendelet 19. cikke alkalmazásában, mivel a növényvédőszer max. maximális szermaradványértékeinek megállapítása figyelembe veszi a helyes mezőgazdasági gyakorlatot. Az élelmiszer azonban megszegné a peszticid-szermaradványokra vonatkozó megfelelő jogszabályokat, és forgalomba hozatala tilos lenne.

Azokban az esetekben viszont, amikor az élelmiszerről megállapítják, hogy nem felel meg az ágazatspecifikus közösségi jogszabályoknak, továbbá nem tesz eleget a 14. cikkben foglalt élelmiszer-biztonsági követelményeknek, a rendelet 19. cikkében foglalt követelményeket kell alkalmazni. A 19. cikkben foglalt követelmények tekintetében tehát valamennyi eseményt esetileg kell elbírálni.

*

*   *

II. 17. CIKK

KÖTELEZETTSÉGEK

---

17. cikk

(1) Az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozók vállalkozásaik termelő, feldolgozó és forgalmazó tevékenységének minden szakaszában gondoskodnak arról, hogy az élelmiszerek vagy takarmányok megfeleljenek a tevékenységükre vonatkozó élelmiszerjog követelményeinek, és ellenőrzik e követelmények teljesülését.

(2) A tagállamok betartatják az élelmiszerjogot, illetve felügyelik és ellenőrzik, hogy az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozók a termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában eleget tesznek-e az élelmiszerjog követelményeinek.

Ennek érdekében a vállalkozók létrehozzák a hivatalos ellenőrzések rendszerét és más, a körülményeknek megfelelő intézkedéseket hoznak, beleértve az élelmiszerek és takarmányok biztonságára és kockázataira vonatkozó információ nyilvánosságra hozatalát, az élelmiszer- és takarmánybiztonsági felügyeletet és más felügyeleti intézkedést a termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában.

A tagállamok meghatározzák az élelmiszer- és takarmánytörvény megszegésére vonatkozó intézkedések és büntető rendelkezések szabályait. Az intézkedések és büntető rendelkezések hatékonyak, arányosak és van visszatartó erejük.

II.1. Indokok

- Ez a cikk az élelmiszerbiztonságról szóló fehér könyv egyik célkitűzésének megvalósulását szolgálja: ennek értelmében tisztázni kell az illetékes tagállami hatóságok, valamint az élelmiszer- és takarmányláncok – a továbbiakban: élelmiszerlánc – bármely pontján elhelyezkedő érdekelt felek feladatait (az érdekelt felek közé tartoznak a gazdálkodók, a takarmány- és élelmiszergyártók, az importőrök, az üzletkötők, a forgalmazók, a vendéglátó-ipari köz- és magánvállalkozások stb.).
- Tekintve, hogy az élelmiszer-ipari vállalkozók⁴ a legalkalmasabbak arra, hogy az élelmiszer-/takarmányellátást segítő és az általuk forgalmazott élelmiszer/takarmány biztonságosságát szavatoló, biztonságos rendszert működtessenek, az ő **elsődleges jogi felelősségük** az élelmiszerjog⁵ és különösen az élelmiszer-biztonsági előírások betartásának biztosítása.

II.2. Értelmezés

- A 17. cikk (1) bekezdése arra kötelezi az élelmiszer-ipari vállalkozókat, hogy aktívan részt vegyenek az élelmiszerjogi követelmények végrehajtásában, és ennek érdekében ellenőrizzék e követelmények teljesülését. Ez az általános kötelezettség szorosan kapcsolódik más, egyedi jogszabályokban lefektetett kötelező előírásokhoz is (pl. a HACCP-rendszer bevezetése az élelmiszer-higiénia területén).
- A 17. cikk (1) bekezdése tehát az általános felelősségi szabályokkal összhangban – amelyek értelmében mindenki felelősséggel tartozik a saját tevékenységi körébe tartozó dolgokért és cselekményekért – felelősséget ró a vállalkozókra az ellenőrzésük alatt álló tevékenységeikért. A 17. cikk (1) bekezdése ezt a követelményt beépíti a közösségi élelmiszerjogi jogrendbe (nemcsak az élelmiszerbiztonság terén, hanem az élelmiszerekkel kapcsolatos más területeken is), megtiltva ezzel a tagállamoknak, hogy nemzeti szabályozás megtartása vagy elfogadása révén mentesítsék saját élelmiszer-ipari vállalkozóikat ez alól a felelősség alól.
- Noha a 17. cikk (1) bekezdésében foglalt követelmény 2005. január 1-jétől közvetlenül alkalmazandó, az élelmiszer-ipari vállalkozók felelőssége a gyakorlatban az egyedi élelmiszerjogi szabályok megsértéséből kell hogy eredeztethető legyen (és az egyes tagállamokban hatályban lévő polgári és büntetőjogi felelősségi szabályokból). A felelősség megállapítására irányuló eljárások nem a 17. cikkben, hanem a nemzeti jogrendben vagy a megsértett egyedi jogszabályban meghatározott jogalapon nyugszanak.

---

⁴ E dokumentum értelmezésében az „élelmiszer-ipari vállalkozó” kifejezés az élelmiszer-ipari és a takarmányipari vállalkozókra egyaránt vonatkozik.

⁵ E dokumentum értelmezésében az „élelmiszerjog” kifejezés mind az élelmiszer-, mind a takarmányjogot, az „élelmiszerbiztonság” kifejezés pedig mind az élelmiszer-, mind a takarmánybiztonságot magában foglalja.

- A 17. cikk (2) bekezdése a tagállamok illetékes hatóságai számára általános kötelezettséget teremt: ennek értelmében felügyelik és ellenőrzik az élelmiszerjogi követelményeknek az élelmiszerlánc valamennyi szakaszában történő átfogó és hatékony végrehajtását.

II.3. Hozzáadott érték/hatás

II.3.1. Általános megfelelési és ellenőrzési kötelezettség

- 2005. január 1-jétől a 17. cikk általános követelmény, amely minden tagállamban, az élelmiszerjog minden területén alkalmazandó.
- E követelmény általánossá tételének célja a kereskedelmet akadályozó és az élelmiszer-ipari vállalkozók közötti versenyt torzító egyenlőtlenségek felszámolása.
- A követelmény teljes mértékben figyelembe veszi az élelmiszer-ipari vállalkozások alapvető szerepét az élelmiszerlánc minden szakaszára kiterjedő, **„a szántóföldtől az asztalig” elven alapuló politika** érvényesítésében és különösen az élelmiszer-biztonság szavatolásában.

II.3.2. A felelősség megoszlása

- A 17. cikk célja, hogy
  - meghatározza az élelmiszer-ipari vállalkozók kötelezettségeit, és elhatárolja azokat a tagállamokéitól, továbbá hogy
  - az élelmiszerjog valamennyi területére kiterjessze azt az elvet, amelynek értelmében az élelmiszerjogi és különösen az élelmiszer-biztonsági előírásoknak való megfelelés elsődlegesen az élelmiszer-ipari vállalkozások felelőssége.
- E cikk nem vezet be közösségi szintű rendszert az élelmiszerlánc különböző pontjain elhelyezkedő szereplők közötti felelősségmegosztás szabályozására. Az egyes vállalkozók büntetőjogi és/vagy polgári jogi felelősségét megalapozó tények és körülmények feltárása összetett feladat, amely nagyban függ a különböző nemzeti jogrendszerek eltérő szerkezetétől is.
- Hangsúlyozni kell, hogy semmiféle, a felelősség témakörével kapcsolatos okfejtés sem hagyhatja figyelmen kívül a termelők, a gyártók és a forgalmazók közötti kapcsolatrendszer egyre összetettebb voltát. Sok esetben például az elsődleges termelők szerződéses kötelezettségeket vállalnak a gyártók vagy forgalmazók felé a minőségi és/vagy biztonsági előírások betartására. A forgalmazók egyre több saját márkás termékkel rendelkeznek, és kulcsszerepet játszanak a termékek koncepciójának kialakításában és a termékek megtervezésében.

Ez az új helyzet nagyobb közös felelősséget követel meg az élelmiszerlánc egészétől, mivel a széttagolt egyéni felelősségi rendszer nem elegendő. Ettől függetlenül azonban az élelmiszerlánc egyes szereplőinek saját tevékenységi területükön ugyanúgy meg

kell tenniük a szükséges intézkedéseket az élelmiszerjognak való megfelelés érdekében, ideértve a HACCP-rendszer és más hasonló eszközök alkalmazását.

Amennyiben egy termék nem felel meg az élelmiszerjogi követelményeknek, az élelmiszerlánc minden egyes tagjának a felelősségét meg kell vizsgálni abban a tekintetben, hogy megfelelően betartotta-e a rá vonatkozó konkrét kötelezettségeket.

*

*

*

III. 18. CIKK

NYOMONKÖVETHETŐSÉG

---

(28) preambulumbekzdés

Tapasztalatok igazolják, hogy az élelmiszer és takarmány belső piacának működését veszélyezteti, ha az élelmiszerek és takarmányok útja nem követhető nyomon. Ezért az élelmiszer- és takarmányiparban fel kell állítani egy átfogó nyomonkövetési rendszert, amelynek segítségével el lehet végezni a különböző termékek célzott és pontos kivonását a piacról, illetve tájékoztatni lehet a fogyasztókat vagy az ellenőrzéssel megbízott személyeket; e rendszer segítségével élelmiszer-biztonsági problémák esetén elkerülhető a piac működésének felesleges, nagyobb mértékű megzavarása.

(29) preambulumbekzdés

Gondoskodni kell arról, hogy az élelmiszer- vagy takarmányipari vállalkozások, beleértve az importőröket is, azonosítani tudják legalább azt a vállalkozást, ahonnan az adott élelmiszert, takarmányt, élőállatot vagy az élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő anyagot kapták, annak érdekében, hogy egy esetleges vizsgálat során minden szakaszban biztosítani lehessen a nyomonkövethetőséget.

3. cikk 3. pont

élelmiszeripari vállalkozó: az a természetes vagy jogi személy, aki/amely az általa ellenőrzött élelmiszer-ipari vállalkozáson belül felelős az élelmiszerjog követelményeinek betartásáért.

3. cikk 6. pont

takarmányipari vállalkozó: az a természetes vagy jogi személy, aki/amely az általa ellenőrzött takarmányipari vállalkozáson belül felelős az élelmiszerjog követelményeinek betartásáért.

3. cikk 15. pont

nyomonkövethetőség: lehetőség arra, hogy nyomon követhető legyen egy élelmiszer, takarmány, élelmiszer előállítására szánt állat vagy olyan anyag, amely anyagot élelmiszer vagy takarmány előállításánál felhasználásra szánnak, illetve amelynél ez várható, a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minden szakaszában.

18. cikk

(1) A termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában biztosítani kell az élelmiszerek, a takarmányok, az élelmiszer-termelésre szánt állatok, valamilyen élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyagok útjának nyomonkövethetőségét.

(2) Az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak gondoskodniuk kell arról, hogy azonosítani tudják azon személyeket, akiktől az élelmiszert, takarmányt, az élelmiszer-termelésre szánt állatot, valamilyen élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyagot kapják.

Ennek érdekében a vállalkozóknak rendelkezniük kell olyan rendszerekkel és eljárásokkal, amelyek lehetővé teszik az ilyen információk eljuttatását az illetékes hatóságokhoz azok kérelmére.

(3) Az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak rendelkezniük kell olyan rendszerekkel és eljárásokkal, amelyek lehetővé teszik azoknak az egyéb vállalkozásoknak az azonosítását, ahová termékeiket szállítják. Ezeket az információkat az illetékes hatóságok kérésére a hatóságok rendelkezésére kell bocsátani.

(4) A Közösségben forgalomba hozott, illetve valószínűleg forgalomba hozatalra kerülő élelmiszereket vagy takarmányokat el kell látni olyan címkékkel vagy azonosító eszközökkel, amelyek a vonatkozó meghatározott rendelkezések követelményeivel összhangban, a vonatkozó dokumentáción és információkon keresztül lehetővé teszik a termékek nyomon követését.

(5) Az e cikk követelményeinek különböző ágazatokban való alkalmazásának rendelkezéseit az 58. cikk (2) bekezdésében meghatározott eljárással összhangban lehet bevezetni.

III.1. Indokok

A múltbeli, élelmiszerekkel összefüggő problémák megmutatták, hogy a közegészség és a fogyasztói érdekek védelme szempontjából rendkívül fontos az élelmiszerek és takarmányok eredetének a teljes élelmiszerlánc mentén történő azonosítása. A nyomonkövetési adatok mindenekelőtt a következőkben bizonyulnak hasznosnak:

- megkönnyítik az élelmiszerek célzott kivonását és visszahívását, így elkerülhető a kereskedelem szükségtelen zavarása;
- az érintett termékekkel kapcsolatban pontos információk közlését teszik lehetővé a fogyasztók felé, ami hozzájárul a fogyasztói bizalom megőrzéséhez;
- megkönnyítik az ellenőrző hatóságok számára a kockázatértékelést.

A nyomonkövethetőség önmagában nem tesz biztonságossá egy élelmiszert, de segít kordában tartani a vele kapcsolatban felmerülő élelmiszer-biztonsági problémákat.

A 178/2002/EK rendelet középpontjában az élelmiszer-biztonság és a nem biztonságos élelmiszerek piacról való eltávolítása áll. A nyomonkövethetőségi követelmények ugyanakkor nemcsak az élelmiszer-biztonság terén játszanak fontos szerepet, hanem a következők elősegítésében is:

- tisztességes kereskedelem az egyes vállalkozók között;
- a fogyasztóknak szolgáltatott információk megbízhatósága a gyártók állításainak alátámasztása tekintetében.

III.2. Követelmények

- A 18. cikk előírja, hogy az élelmiszer-ipari vállalkozóknak
  - tudniuk kell azonosítani, hogy a termék kitől származik, és hogy azt kinek továbbítják;
  - olyan rendszerrel és eljárásokkal kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik, hogy ezeket az információkat az illetékes hatóságokhoz azok kérelmére eljuttassák.

Ez a kötelezettség az „egy lépés vissza, egy lépés előre” elven alapszik, amely az élelmiszer-ipari vállalkozók számára a következőket jelenti:

- olyan rendszerrel kell rendelkezniük, amely lehetővé teszi termékeik közvetlen szállítójának (szállítóinak) és közvetlen fogyasztójának (fogyasztóinak) azonosítását.
- kapcsolatba kell tudniuk hozni a szállítót és az adott terméket (melyik termék melyik szállítótól származik).
- kapcsolatba kell tudniuk hozni a fogyasztót és az adott terméket (melyik termék melyik fogyasztóhoz kerül). Az élelmiszer-ipari vállalkozóknak azonban nem kell azonosítaniuk a közvetlen fogyasztókat, ha azok egyben végső fogyasztók is.

III.3. Az élelmiszer-ipari vállalkozókra gyakorolt hatás

- Noha a nyomonkövethetőség nem új fogalom az élelmiszerláncban, ez az első alkalom, hogy az élelmiszer- és takarmányipari szállítók és közvetlen vásárlók azonosítása minden élelmiszer-ipari vállalkozóra érvényes kötelezettségként jelenik meg egy horizontális közösségi jogszabályban. Ezáltal a 18. cikk újfajta általános kötelezettséget teremtett az élelmiszer-ipari vállalkozókra nézve.
- A 18. cikk szövegezése sokkal inkább a célra és a kívánt eredményre helyezi a hangsúlyt, ahelyett hogy az eredmény elérésének módját írná elő.

Ez az általánosabb megközelítés – a konkrét követelmények sérelme nélkül – az ipar számára nagyobb teret hagy az előírások végrehajtására vonatkozóan, valószínűleg csökkentve ezzel a szabályok betartásával kapcsolatos költségeket is. Mindez ugyanakkor megköveteli az élelmiszer-ipari vállalkozásoktól és az ellenőrző hatóságoktól, hogy aktív szerepet vállaljanak a hatékony végrehajtás biztosításában.

III.3.1. A nyomonkövethetőségi kötelezettség hatálya

i. Érintett termékek

- A 18. cikk *„valamilyen élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyagok”*-ra vonatkozik, nem terjed ki azonban az állatgyógyászati

készítményekre, a növényvédő szerekre és a műtrágyákra. E termékek némelyikére ugyanakkor külön közösségi rendeletek vagy irányelvek vonatkoznak, amelyek ennél is szigorúbb nyomonkövethetőségi követelményeket tartalmazhatnak.

- Az érintett anyagok azok az anyagok, amelyek az élelmiszer vagy takarmány részeként bekerülnek vagy vélhetően „*bekerülnek*” a termékbe annak gyártása, elkészítése vagy kezelése során. Idetartoznak például az élelmiszer- és takarmányösszetevők, beleértve a takarmányba vagy élelmiszerbe kevert gabonát is. A vetőmagként használt gabona azonban nem tartozik a cikk hatálya alá.
- A csomagolóanyagok sem felelnek meg a rendelet 2. cikkében meghatározott „élelmiszer” fogalmának, ezért nem tartoznak a 18. cikk hatálya alá. Az élelmiszerek csomagolóanyagainak nyomonkövethetőségét az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagokról és tárgyokról, valamint a 80/590/EGK és a 89/109/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 1935/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szabályozza.
- Emellett az ún. élelmiszer-higiéniái csomag⁶ és a takarmányhigiéniái rendelet⁷ összekötő kapcsot teremt az élelmiszerek/takarmányok, valamint az állatgyógyászati és növényvédelmi készítmények között, betöltve az eddigi hézagot, a termelőknek ugyanis nyilvántartást kell vezetniük és fenntartaniuk e termékekről.

ii. Érintett vállalkozók

- A rendelet 18. cikkének hatálya kiterjed a vállalkozókra az élelmiszer- és takarmánylánc valamennyi szakaszában, az elsődleges termeléstől (élelmiszer-termelő állatok, betakarítás) és az élelmiszer-/takarmányfeldolgozástól kezdve a forgalmazásig és a szállításig, beleértve az üzletkötőket is, függetlenül attól, hogy azok fizikailag is birtokában vannak-e az adott élelmiszernek/takarmánynak, vagy sem. Idetartozhatnak a jótékonyági szervezetek is; ezzel együtt azonban a tagállamoknak a 18. cikk alkalmazása tekintetében figyelembe kell venniük e szervezetek tevékenységeinek szervezetségi fokát és folyamatosságát.
- A 3. cikk 2. és 5. pontja szerint az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozás olyan vállalkozás, amely az élelmiszerek/takarmányok termelésével, feldolgozásával és forgalmazásával összefüggő tevékenységet folytat. A független fuvarozók és a tárolással foglalkozó vállalkozások mint az élelmiszer/takarmány forgalmazásában érintett vállalkozások szintén e meghatározás hatálya alá tartoznak, ezért meg kell felelniük a 18. cikk követelményeinek.
- Amennyiben a fuvarozás/tárolás az élelmiszer-/takarmányipari vállalkozáson belül történik, a vállalkozás egészének meg kell felelnie a 18. cikk rendelkezéseinek. Adott esetben elegendő, ha a fuvarozásért felelős vállalati egység csak a fogyasztóknak

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 852/2004/EK rendelete az élelmiszer-higiéniáról; az Európai Parlament és a Tanács 853/2004/EK rendelete az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról; az Európai Parlament és a Tanács 854/2004/EK rendelete az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó különleges szabályok megállapításáról.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 183/2005/EK rendelete a takarmányhigiéniára vonatkozó követelményeinek meghatározásáról (HL L 35., 2005.2.8., 1. o.).

kiszállított termékeket tartja nyilván, amennyiben a vállalkozás más egységei a szállítóktól kapott termékekre vonatkozó nyilvántartásokat vezetik.

- Az állatgyógyászati készítmények gyártói és a mezőgazdasági termeléshez szükséges inputanyagok (például a vetőmagok) termelői nem tartoznak a 18. cikk hatálya alá.

iii. Harmadik országbeli exportőrökre való alkalmazhatóság (a 11. cikkel összefüggésben)

- A rendelet nyomonkövethetőségi rendelkezései az EU területén kívül nem hatályosak. Ezek az előírások a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi Unión belüli szakaszára kiterjednek, az uniós importőrtől a kiskereskedőig, nem vonatkoznak azonban a termék végső fogyasztónak történő szállítására.
- A 11. cikk nem értelmezhető oly módon, hogy kiterjeszti a nyomonkövethetőségi követelményt harmadik országok élelmiszer-ipari vállalkozóira is. A cikk csupán azt írja elő, hogy a Közösségbe behozott élelmiszernek/takarmánynak meg kell felelnie az uniós élelmiszerjog vonatkozó követelményeinek.
- A kereskedelmi partnerországok exportőrei jogilag nem kötelezhetőek arra, hogy megfeleljenek az uniós nyomonkövethetőségi követelménynek (kivéve abban az esetben, ha erre vonatkozó kétoldalú megállapodások állnak fenn bizonyos érzékeny ágazatokban, vagy ha bizonyos területeken – mint például az állat-egészségügyi ágazatban – különleges közösségi jogi előírások vannak érvényben).
- A 18. cikkben foglalt célkitűzés megfelelően teljesül az élelmiszer-/takarmánybehozatal esetében, mivel a cikk előírásai az uniós importőrökre is kiterjednek. Az uniós importőrnek meg kell tudnia nevezni, hogy melyik harmadik országbeli exportőrtől származik a termék.
- Egyes uniós élelmiszer-ipari vállalkozók körében általános gyakorlat, hogy kereskedelmi partnereiktől az „egy lépés vissza, egy lépés előre” elven túlmenően is megkövetelik a nyomonkövethetőségi követelmények betartását. Fontos azonban rámutatni arra, hogy az ilyen követelmények az élelmiszer-ipari vállalkozás szerződéses megállapodásaiból fakadnak, és nem a rendelet írja elő őket.

III.3.2. A nyomonkövethetőségi kötelezettség teljesítése

i. A szállítók és fogyasztók azonosítása az élelmiszer-ipari vállalkozók által

Az élelmiszer-ipari vállalkozónak tudnia kell azonosítani minden olyan „személyt”, akitől élelmiszert/nyersanyagot szerzett be. Ez a személy lehet természetes személy (például egy vadász vagy gombaszedő) vagy jogi személy (például vállalkozás, egyéb gazdálkodó szervezetek).

Meg kell jegyezni, hogy a „szállítás” fogalma nem csak az élelmiszer/takarmány vagy élelmiszer-termelő állat fizikai átadásaként értelmezendő. A fogalom sokkal inkább az élelmiszer/takarmány vagy élelmiszer-termelő állat tulajdonjogának átruházására utal. E cikk alkalmazásában az üzletkötők szállítóknak tekintendők, függetlenül attól, hogy

fizikailag is birtokba veszik-e az árut, vagy sem. A fizikai átadást végző személy nevének azonosítása nem tartozik az előírás célkitűzései közé; ez nem is tudná kielégítően szavatolni az élelmiszerlánc egészében való nyomkövethetőséget.

Az élelmiszer-ipari vállalkozónak emellett azokat az élelmiszer-/takarmányipari vállalkozásokat is azonosítani kell, amelyek számára értékesíti a termékeit (kivéve a végső fogyasztókat). Kiskereskedők – például élelmiszer-áruház és étterem – közötti kereskedelem esetében a nyomkövethetőségi követelmény továbbra is fennáll.

A hűtőraktár-üzemeltetők és a fuvarozó cégek élelmiszer-ipari vállalkozásnak minősülnek, így szintén nyomkövetési nyilvántartást kell vezetniük.

ii. Belső nyomkövethetőség

- Az ágazatspecifikus szabályok sérelme nélkül, a rendelet nem követeli meg kifejezetten a vállalkozóktól, hogy kapcsolatba hozzák egymással a beérkező és a kimenő termékeket (ügynevezett belső nyomkövethetőség). Azt sem írja elő számukra, hogy nyilvántartást vezessenek arról, hogy a vállalkozáson belül miként bontják szét, illetve rendezik újra a tételeket bizonyos termékek vagy új tételek létrehozása céljából.
- A belső nyomkövethetőséget biztosító rendszerek kialakítása azonban a piacról való kivonások célzottabb és pontosabb lebonyolítását segíti elő. Az élelmiszer-ipari vállalkozók a kivonások gyorsabb lebonyolítása és a nagyobb fokú, szükségtelen fennakadások elkerülése révén várhatóan költségeket takarítanak meg, és ezáltal megőrizhetnék fogyasztóik bizalmát. A nyomkövethetőséget biztosító rendszerek információit a folyamatirányítás és készletgazdálkodás terén is hasznosíthatják az élelmiszer-ipari vállalkozások. Célszerű, ha maga az élelmiszer-ipari vállalkozó döntheti el, bevezeti-e a belső nyomkövethetőséget biztosító rendszert, illetve milyen részletességgel dolgozza ki azt, hiszen annak meg kell felelnie az élelmiszer-ipari vállalkozás méretének és jellegének.

iii. Az egyedi jogszabályok által előírt, nyomkövethetőséget biztosító rendszerek

Az élelmiszer-biztonsági célú nyomkövethetőségi szabályokat lefektető, egyes ágazatokra/termékekre – például a marhahús címkézése⁸, a halászati termékek címkézése⁹ vagy a géntechnológiával módosított szervezetek¹⁰ – vonatkozó egyedi jogszabályok mellett

---

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1760/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a szarvasmarhák azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 204., 2000.8.11., 1. o.).

⁹ A Bizottság 2065/2001/EK rendelete (2001. október 22.) a fogyasztóknak a halászati és akvakultúratermékekről történő tájékoztatása tekintetében a 104/2000/EK tanácsi rendelet részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról (HL L 278., 2001.10.23., 6. o.).

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 1829/2003/EK rendelete (2003. szeptember 22.) a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról (HL L 268., 2003.10.18., 1. o.); az Európai Parlament és a Tanács 1830/2003/EK rendelete a géntechnológiával módosított szervezetek nyomkövethetőségéről és címkézéséről,

léteznek olyan egyedi jogszabályok is, amelyek forgalmazási és minőségi követelményeket határoznak meg egyes termékekkel kapcsolatban. Ezek a – sok esetben a tisztességes kereskedelmet célzó – jogszabályok a termékek azonosítására, az ügyleteket kísérő okmányok átadására és a nyilvántartások fenntartására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmazznak.

A 18. cikkben megállapított követelmény teljesítéséhez az egyedi rendelkezések keretén belül létrehozott bármely más termékazonosító rendszer alkalmazható, amennyiben az a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi szakaszában lehetővé teszi a szállítók és a termékek közvetlen címettjeinek azonosítását.

A rendelet nyomonkövethetőségi követelményei azonban általános érvényűek, és ennél fogva mindig alkalmazandók. Az élelmiszer-ipari vállalkozóknak meg kell állapítaniuk, hogy az adott ágazatra vonatkozó nyomonkövethetőségi rendelkezések megfelelnek-e a 18. cikk követelményeinek.

iv. Nyilvántartandó adatok

A 18. cikk nem határozza meg pontosan, hogy az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak milyen jellegű információkat kell nyilvántartaniuk. A 18. cikk célkitűzéseinek teljesüléséhez azonban nyilván kell tartani legalább a következő adatokat:

- a szállító neve és címe, valamint a tőle származó termékek adatai;
- a fogyasztó neve és címe, valamint a neki átadott termékek adatai;
- az ügylet/átadás dátuma és szükség esetén időpontja;
- adott esetben a termék volumene vagy mennyisége.

Ha a nyomonkövetési adatokat nyomtatott formában tartják nyilván, a dokumentumokon adott esetben már szerepel az átadás dátuma és időpontja, valamint a szállító és a fogyasztó neve és címe. Amennyiben nem ez a helyzet, a dátumot külön rögzíteni kell; ha egy adott napon többször is sor kerül szállításra/átadásra, azok időpontját is rögzíteni kell. Noha nem kötelező, célszerű a termék azonosítását lehetővé tevő hivatkozási szám vagy tételszám adatait is nyilvántartani.

A múlt élelmiszerválságai rámutattak arra, hogy egy termék kereskedelmi útjának számlák megőrzése révén történő nyomon követése nem elegendő a termékek fizikai útjának visszakövetéséhez, mivel például az élelmiszerek/takarmányok köztes tárolására is szükség lehet. Ezért nagyon fontos, hogy az egyes élelmiszer-/takarmányipari vállalkozók úgy alakítsák ki nyomonkövethetőséget biztosító rendszereiket, hogy azok lehetővé tegyék a termékek fizikai útjának követését.

v. A nyomon követést szolgáló adatok előhívási gyorsasága

és a géntechnológiával módosított szervezetekből előállított élelmiszer- és takarmánytermékek nyomonkövethetőségéről, valamint a 2001/18/EK irányelv módosításáról (HL L 268., 2003.10.18., 24. o.).

- A 18. cikk szerint az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak rendelkezniük kell olyan rendszerekkel és eljárásokkal, amelyekkel biztosítható termékeik nyomonkövethetősége. Noha a cikk nem tartalmaz részleteket e rendszerekkel kapcsolatban, a „rendszer” és az „eljárás” kifejezések használata olyan strukturált mechanizmust feltételez, amely lehetővé teszi az illetékes hatóságoktól érkező megkeresés esetén történő adatszolgáltatást.
- Egy nyomonkövethetőséget biztosító rendszer kialakítása nem jelenti feltétlenül azt, hogy az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozónak külön erre a célra kialakított rendszerrel kell rendelkeznie. Nem a tárolt információ formája, hanem az adatok hozzáférhetősége a fontos. A nyomonkövetési adatokat úgy kell megszerezni, hogy azok – a 19. cikkben foglalt követelmények teljesítésének indokolatlan késleltetése nélkül –, „kérésre” rendelkezésre álljanak.
- A nyomonkövethetőséget biztosító rendszer akkor megfelelő, ha rövid időn belül pontos információkat szolgáltat; ezáltal hozzájárul a rendelet (28) preambulumbekzdésében foglalt célkitűzés teljesítéséhez. Ezeknek a lényeges adatoknak a késedelmes rendelkezésre bocsátása válság esetén megakadályozná a gyors reagálást.

vi. A nyilvántartások megőrzésének határideje

A 18. cikk nem rendelkezik a nyilvántartások megőrzésének minimális időtartamáról. Erről a vállalkozásnak kell döntenie, egyidejűleg szem előtt tartva, hogy a megfelelő adatszolgáltatás elmulasztása jogsértésnek minősül. Általánosságban elmondható, hogy adóügyi ellenőrzések céljából az üzleti dokumentumokat rendszerint öt évig tartják nyilván. Az előállítás vagy szállítás időpontjától számított ötéves időtartam a nyomonkövethetőségi nyilvántartás esetében valószínűleg elegendő a 18. cikkben foglaltak teljesítéséhez.

Ez az általános szabály azonban néhány esetben kiigazításra szorul:

- A közvetlenül a végső fogyasztónak szánt romlandó, három hónapnál rövidebb vagy meghatározatlan fogyaszthatósági időtartamú termékek¹¹ esetében a nyilvántartásokat az előállítás vagy az átadás időpontját követő hat hónapig lenne célszerű megőrizni.
- A minőségmegőrzési idővel ellátott termékek esetében a nyilvántartásokat az eltarthatósági időtartamot követő hat hónapig lenne célszerű megőrizni.
- Meghatározott minőségmegőrzési idő nélküli termékek¹² esetében az ötéves határidő betartásának általános gyakorlatát lenne célszerű alkalmazni.

Végezetül figyelembe kell venni, hogy a nyilvántartások megőrzése tekintetében számos élelmiszer-ipari vállalkozásra egyedi előírások is vonatkoznak a 18. cikkben foglalt nyomonkövethetőségi rendelkezéseken túlmenően (a megőrzendő információ jellege, határidők). Az illetékes hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy a vállalkozások ezeknek a követelményeknek is megfelelnek-e.

¹¹ Például gyümölcsök, zöldségek és nem előcsomagolt termékek.

¹² Például bor és hasonló termékek.

*

*

*

IV. 19. CIKK

PIACRÓL VALÓ KIVONÁS, VISSZAHÍVÁS ÉS ÉRTESÍTÉSEK

AZ ÉLELMISZER-IPARI VÁLLALKOZÓK RÉSZÉRŐL

---

19. cikk

(1) Amennyiben egy élelmiszer-ipari vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy élelmiszer, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, nem felel meg az élelmiszer-biztonsági követelményeknek, és a kérdéses élelmiszer már kikerült az élelmiszer-ipari vállalkozó közvetlen ellenőrzése alól, az élelmiszer-ipari vállalkozó haladéktalanul kezdeményezi az élelmiszer kivonását a piacról és erről tájékoztatja az illetékes hatóságot. Ha a termék eljuthatott a fogyasztóhoz, a vállalkozó hatékony eszközökkel és pontosan tájékoztatja a fogyasztókat a kivonás okáról, valamint szükség esetén – amennyiben egyéb intézkedések nem elegendőek a magas szintű egészségvédelem megvalósításához – vissza kell hívnia a fogyasztóhoz már leszállított terméket.

(2) Az az élelmiszer-ipari vállalkozó, aki az élelmiszerek csomagolása, címkézése, biztonsága és egysége megváltoztatása nélkül kiskereskedelmi és forgalmazási tevékenységet lát el, saját tevékenységeinek keretein belül kivonja a piaci forgalomból azokat a termékeket, amelyek nem felelnek meg az élelmiszer-biztonsági követelményeknek, és az élelmiszerek útjának nyomon követéséhez szükséges információk átadásával, a termelők, feldolgozók, gyártók és/vagy illetékes hatóságok által kezdeményezett intézkedésekben együttműködve hozzájárul az élelmiszerek biztonságához.

(3) Az élelmiszer-ipari vállalkozó haladéktalanul tájékoztatja az illetékes hatóságokat, amennyiben úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy az általa forgalomba hozott élelmiszer ártalmas lehet az egészségre. A vállalkozó bejelenti az illetékes hatóságoknak a végső fogyasztót fenyegető veszély megelőzésére tett intézkedéseket, és nem akadályozhat meg senkit abban, hogy a tagállam jogrendszerével és joggyakorlatával összhangban együttműködjön az illetékes hatóságokkal, amennyiben ezzel megelőzhető, csökkenthető vagy megszüntethető egy élelmiszerrel kapcsolatos veszély.

(4) Az élelmiszer-ipari vállalkozó együttműködik az illetékes hatóságokkal az általa jelenleg vagy korábban szállított élelmiszerrel kapcsolatos kockázatok megelőzésében vagy csökkentésében.

IV.1. Indokok

- A 19. cikk azoknak a problémáknak a mérséklését szolgálja, amelyek akkor adódnak, amikor az élelmiszer-biztonsági követelményeknek meg nem felelő élelmiszerek kikerülnek az élelmiszer-ipari vállalkozás ellenőrzése alól; a cikknek továbbá célja, hogy megelőzze, csökkentse, illetve felszámolja az olyan élelmiszerek forgalomba hozatalából eredő kockázatokat, amelyek az egészségre ártalmasak lehetnek.
- A nem biztonságos élelmiszer piacról való kivonására, visszahívására vagy az ezzel kapcsolatos értesítésre irányuló kötelezettség akkor áll fenn, ha az élelmiszer a 178/2002/EK rendelet 14. cikke alapján nem biztonságos vagy vélhetően nem biztonságos.
- Annak eldöntésére, hogy az élelmiszer biztonságos-e, és hogy a 19. cikknek megfelelően kell-e intézkedéseket hozni, az élelmiszer-ipari vállalkozóknak a 14. cikkben foglalt kritériumokat kell alkalmazniuk.
- Azáltal, hogy az élelmiszer-ipari vállalkozóknak kötelessége az illetékes hatóságok értesítése, e hatóságok figyelemmel kísérhetik, hogy a vállalkozók megtették-e a megfelelő intézkedéseket a forgalomba hozott élelmiszerral kapcsolatban felmerült kockázatok kezelésére, illetve szükség esetén további intézkedéseket rendelhetnek el vagy hajthatnak végre a kockázatok elkerülésére.

IV.2. Értelmezés

- A 19. cikk 2005. január 1-jétől kötelezettségként írja elő az élelmiszer-ipari vállalkozók számára az élelmiszer-biztonsági követelményeknek meg nem felelő élelmiszerek piacról való kivonását és az illetékes hatóságok erről történő tájékoztatását. Ha a termék már eljuthatott a fogyasztóhoz, a vállalkozónak tájékoztatnia kell őt, és szükség esetén vissza kell hívnia tőle a hozzá eljuttatott termékeket.
- A 19. cikk szerint az élelmiszerlánc különböző szakaszaiban tevékenységet folytató vállalkozóknak együtt kell működniük, hogy biztosítható legyen a nem biztonságos élelmiszer piacról történő kivonása.
- A 19. cikk továbbá arra kötelezi az élelmiszer-ipari vállalkozót, hogy tájékoztassa az illetékes hatóságokat, ha úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy az általa forgalomba hozott élelmiszer ártalmas lehet az egészségre.
- A cikk általános kötelezettségként írja elő az élelmiszer-ipari vállalkozó számára, hogy működjön együtt az illetékes hatóságokkal azon intézkedések tekintetében, amelyek az általa jelenleg vagy korábban szállított élelmiszerral kapcsolatos kockázatok megelőzését vagy csökkentését szolgálják.

IV.3. Hozzáadott érték/hatás

IV.3.1. 19. cikk (1) bekezdés

i. A piacról való kivonás kötelezettsége

A 19. cikk (1) bekezdése azt a kötelezettséget rója az élelmiszer-ipari vállalkozókra, hogy vonják ki a piacról a közvetlen ellenőrzésük alól kikerült és az élelmiszer-biztonsági követelményeknek meg nem felelő élelmiszereket, és erről tájékoztassák az illetékes hatóságokat.

A „piacról való kivonás” fogalmát a 178/2002/EK rendelet nem határozza meg, de az általános értelmezés szerint azt a folyamatot jelenti, amelynek során a terméket – a fogyasztó tulajdonában levő termékek kivételével – eltávolítják a beszállítói láncból. E tekintetben hasznos az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv meghatározása, amely kimondja, hogy a piacról való kivonás célja a termék forgalmazásának, bemutatásának és a fogyasztó számára történő felajánlásának megakadályozása.

Ki kell emelni, hogy a 19. cikk szerint:

- a piacról való kivonás az élelmiszerlánc bármely pontján, nem csupán a végső fogyasztóhoz történő eljuttatás szakaszában történhet;

- az illetékes hatóságok kivonásról történő tájékoztatására irányuló kötelezettség a kivonás kötelezettségéből következik;

- a piacról való kivonás kötelezettsége a következő két feltétel együttes teljesülése esetén alkalmazandó:

- **i) A vállalkozó szerint a szóban forgó élelmiszer nem biztonságos, mivel nem felel meg az élelmiszer-biztonsági követelményeknek.**

A 178/2002/EK rendelet 14. cikke meghatározza azokat az élelmiszer-biztonsági követelményeket, amelyek alapján eldönthető, hogy az élelmiszer biztonságos-e.

- **ii) Az élelmiszer¹³ forgalomban van, és kikerült az eredeti élelmiszer-ipari vállalkozás közvetlen ellenőrzése alól.**

A 19. cikk (1) bekezdése nem alkalmazandó abban az esetben, ha az élelmiszer-ipari vállalkozó forgalomba hozta az élelmiszert (és ezért eredeti élelmiszer-ipari vállalkozónak tekintendő), de az élelmiszer még a vállalkozás közvetlen ellenőrzése alatt van.

Akkor tekintendő úgy, hogy az élelmiszer kikerült az élelmiszer-ipari vállalkozó közvetlen ellenőrzése alól, ha az élelmiszer értékesítésre, díjmentes átadásra vagy egyéb úton való átruházásra került, és az eredeti vállalkozó már nem rendelkezik tulajdonjoggal felette

---

¹³ A 178/2002/EK rendelet 2. cikkében foglalt meghatározás szerint.

(például, ha az élelmiszer nagykereskedőhöz vagy az élelmiszerlánc későbbi szakaszában működő vállalkozóhoz került).

ii. Az illetékes hatóságok tájékoztatása a piacról való kivonásról

Ha egy élelmiszer-ipari vállalkozó a 19. cikk (1) bekezdésének megfelelően kivon egy élelmiszert a piacról, erről tájékoztatja a vállalkozása tekintetében a végrehajtásért felelős illetékes hatóságot, valamint a nemzeti hatóságot.

A nemzeti hatóság dönt arról, hogy – amennyiben szükséges – a IV.3.5. pontnak megfelelően igénybe veszi-e az RASFF-rendszert.

Ha a terméket még a forgalomba hozatal előtt kivonják az élelmiszerláncból, vagy ha a termék egy adott élelmiszer-ipari vállalkozó közvetlen ellenőrzése alatt áll, nem áll fenn a 19. cikk (1) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség.

iii. Az illetékes hatóságok tájékoztatásának módjai

A tagállamok illetékes hatóságainak feladata a tájékoztatás megfelelő módjairól dönteni.

iv. Visszahívás és a fogyasztók tájékoztatása

Ha visszahívásra van szükség, és a termék el is juthatott a fogyasztóhoz, az élelmiszer-ipari vállalkozónak a 19. cikk (1) bekezdése alapján

- hatékony eszközökkel és pontosan tájékoztatnia kell a fogyasztót a piacról való kivonás okáról,

és

- szükség esetén vissza kell hívnia a fogyasztóktól a hozzájuk már eljuttatott terméket, azaz minden olyan intézkedést meg kell tennie, amelynek célja a fogyasztók számára a gyártó vagy a forgalmazó által már leszállított vagy rendelkezésre bocsátott nem biztonságos termék visszavétele. A visszahívás keretében a fogyasztókat arra kérik, hogy a terméket vigyék vissza a vásárlás helyére, vagy semmisítsék meg. Visszahívásra akkor van szükség, ha a magas szintű egészségvédelem más intézkedéssel nem biztosítható.

v. A 19. cikk (1) bekezdésének alkalmazásáért viselt felelősség

A 19. cikk (1) bekezdésének rendelkezései (kivonás és/vagy visszahívás és értesítés) minden olyan élelmiszer-ipari vállalkozóra vonatkoznak, aki élelmiszert importált, termelt, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott. A kiskereskedők is idetartozhatnak, amennyiben egy másik kiskereskedőnek továbbították a terméket, vagy ha visszahívási kötelezettség vonatkozik rájuk, mert a fogyasztóknak értékesítettek vagy szállítottak terméket.

A 19. cikk (1) bekezdésében foglalt célkitűzések teljesítéséhez elengedhetetlen az élelmiszerlánc egyes szakaszai közötti együttműködés – lásd a 19. cikk (2) bekezdésében foglalt kötelezettségeket.

IV.3.2. 19. cikk (2) bekezdés

A 19. cikk (2) bekezdése kötelezettséget ró azokra a kiskereskedelmi¹⁴ vagy forgalmazási tevékenységet ellátó élelmiszer-ipari vállalkozókra, akiknek a tevékenységei nem érintik az élelmiszer csomagolását, címkézését, biztonságosságát és egységét (pl. a márkás élelmiszerekkel foglalkozó kiskereskedők vagy forgalmazók). Ennek a rendelkezésnek az a célja, hogy ezek az élelmiszer-ipari vállalkozók is kivegyék részüket az élelmiszer-biztonsági követelményeknek meg nem felelő élelmiszerek piacról történő kivonásából és a megfelelő információk továbbításából. Például ha egy termelő kivonja a piacról vagy visszahívja azt az élelmiszert, amelyért felelős, a forgalmazónak és/vagy a kiskereskedőnek kötelessége szükség szerint részt venni ebben a műveletben. A 19. cikk (2) bekezdése azt is előírja e vállalkozók számára, hogy élelmiszer-biztonsági problémák esetén ezekről tájékoztassák a gyártót, hogy az megszervezhesse a piacról való kivonást.

IV.3.3. 19. cikk (3) bekezdés

A 19. cikk (3) bekezdése egyedi, szigorúbb kötelezettséget ró az élelmiszer-ipari vállalkozókra arra az esetre, ha úgy vélik vagy okkal feltételezik, hogy az általuk „forgalomba hozott élelmiszer ártalmas lehet az egészségre”. Ebben az esetben a vállalkozók kötelesek haladéktalanul tájékoztatni az illetékes hatóságokat, és részletesen be kell számolniuk a kockázat megelőzése céljából tett intézkedéseikről.

A 19. cikk (3) bekezdésének alkalmazása nem feltétlenül jelent piacról való kivonást, hanem azt írja elő, hogy az illetékes hatóságokat haladéktalanul tájékoztatni kell a lehetséges kockázatról és az ennek megelőzésére tett intézkedésekről.

A 19. cikk (3) bekezdése a következő feltételek teljesülése esetén alkalmazandó:

- **A kérdéses élelmiszernek forgalomban¹⁵ kell lennie.** A „forgalomba hozatal” azokra az élelmiszertermékekre is kiterjed, amelyeket élelmiszer-ipari vállalkozók már előállítottak, vagy amelyeket importáltak, és amelyeket értékesítés vagy díjmentes szállítás céljából készen tartanak. Nem vonatkozik viszont a még feldolgozás alatt álló élelmiszertermékekre és a beszállítók által szolgáltatott nyersanyagokra.

és

- **A szóban forgó élelmiszer adott esetben ártalmas az egészségre.**

---

¹⁴ A „kiskereskedelem” meghatározását lásd a 3. cikk 7. pontjában.

¹⁵ A „forgalomba hozatal” meghatározását a 3. cikk 8. pontja tartalmazza: „élelmiszer vagy takarmány készen tartása eladás céljára, beleértve (...) az élelmiszerek és takarmányok ingyenes vagy ellenérték fejében történő átadásának bármely egyéb formáját, valamint az élelmiszerek és takarmányok eladását, forgalmazását vagy átadásának egyéb módját”.

Ez a cikk azt hivatott biztosítani, hogy az illetékes hatóságok értesüljenek arról, ha egy forgalomba hozott termék egészségi kockázatokkal járhat, még abban az esetben is, ha a termék a vállalkozó közvetlen ellenőrzése alatt áll.

A 19. cikk (3) bekezdése különböző típusú esetekben alkalmazható, mint például:

- A vállalkozó teljesen biztos abban, hogy az élelmiszer ártalmas az egészségre, és az élelmiszer még a birtokában van.
- A vállalkozó olyan új információ birtokába jut, amelyből arra következtet, hogy az élelmiszer ártalmas lehet az egészségre; ez az információ azonban nincs összhangban a többi rendelkezésre álló adattal. Példa: egy vállalkozó a saját belső rendszerén keresztül kivon egy nem biztonságos élelmiszert a forgalomból, és erről értesíti az élelmiszer szállítóját, aki viszont úgy ítéli meg, hogy a kapott információ ellentmond a birtokában lévő egyéb információknak.
- Az élelmiszer egészségre való vélhető ártalmasságáról szóló információ birtokában van, ez azonban még nem nyert végleges megerősítést; ennek oka lehet fogyasztói panasz, vagy pedig olyan tételek forgalomba kerülése, amelyek esetében a mintavételek egyes tételeket megfelelőnek minősítettek, másokat viszont nem.
- Új kockázat kialakulására vonatkozó információ.

A rendelkezés célja nemcsak az, hogy az illetékes hatóságok tudomást szerezzenek az egyértelműen nem biztonságos élelmiszerekről, de az is, hogy a hatóságok idejében figyelmeztető információkhoz jussanak, illetve azonosíthassák az (adott esetben kialakulóban lévő) esetleges kockázatokat, és így a lehető leghatékonyabb és arányos kockázatkezelési intézkedéseket hozhassák.

Néhány esetben, például ha további vagy megalapozottabb információ erősíti meg a termék egészségre való ártalmasságát, és a termék kikerült az eredeti vállalkozó közvetlen ellenőrzése alól, a 19. cikk (1) bekezdésében foglalt kivonási és visszahívási kötelezettséget is alkalmazni kell.

Az illetékes hatóságok tájékoztatásáért az a vállalkozó felelős, aki a terméket forgalomba hozta.

A 19. cikk (3) bekezdése második részének célja, hogy megakadályozza az élelmiszer-ipari vállalkozókat abban, hogy eltántorítsák alkalmazottjaikat vagy másokat az illetékes hatóságokkal való együttműködéstől, amennyiben ezáltal megelőzhető, csökkenthető vagy felszámolható az élelmiszerből eredő kockázat.

IV.3.4. 19. cikk (4) bekezdés

A bekezdés szerint az élelmiszer-ipari vállalkozónak az általa jelenleg vagy korábban szállított élelmiszerekkel kapcsolatos kockázatok megelőzésére vagy csökkentésére hozott intézkedések tekintetében együtt kell működnie az illetékes hatóságokkal.

Így például az élelmiszer-ipari vállalkozónak fel kell vennie a kapcsolatot az illetékes hatóságokkal, ha nem biztos abban, hogy mi módon tudja teljesíteni kötelezettségeit.

A 19. cikk (3) bekezdésében meghatározott általános megelőzési célkitűzéssel összhangban a vállalkozókat – különösen a kisvállalkozókat – arra kell ösztönözni, hogy a kockázatokkal kapcsolatos bizonytalanságok esetén lépjenek kapcsolatba az illetékes hatóságokkal.

Az illetékes hatóságok kötelesek segítséget nyújtani az őket a 19. cikk keretében megkereső vállalkozóknak.

IV.3.5. Az élelmiszer- és takarmánybiztonsági riasztási rendszernek (RASFF-rendszer) küldött értesítések

Egyértelmű különbséget kell tenni az RASFF-rendszer, illetve a 19. és 20. cikk által előírt értesítési kötelezettség között. Az RASFF-rendszer csak az illetékes hatóságokra (Bizottság, tagállamok és az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság) terjed ki. Bizonyos körülmények között (lásd az értesítésekről szóló IV.3.1. részt) az élelmiszer-ipari vállalkozók kötelesek nem az RASFF-rendszert, hanem csak az illetékes hatóságokat tájékoztatni (a tagállami jogszabályok előírásaitól függő mértékben).

*

*

*

V. 20. CIKK

PIACRÓL VALÓ KIVONÁS, VISSZAHÍVÁS ÉS ÉRTESÍTÉSEK

A TAKARMÁNYIPARI VÁLLALKOZÓK RÉSZÉRŐL

---

20. cikk

(1) Amennyiben egy takarmányipari vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy takarmány, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek, a takarmányipari vállalkozó köteles haladéktalanul kezdeményezni a takarmány kivonását a piacról és tájékoztatni erről az illetékes hatóságot. Ebben az esetben, illetve a 15. cikk (3) bekezdése esetében, azaz amikor egy tétel, küldemény vagy szállítmány nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek, a takarmányt megsemmisítik, kivéve ha az illetékes hatóság más módszert lát jónak. A vállalkozó hatékony eszközökkel és pontosan tájékoztatja a takarmány felhasználóit a kivonás okáról, valamint szükség esetén – amennyiben egyéb intézkedések nem elegendőek a magas szintű egészségvédelem megvalósításához – visszahívja a már leszállított terméket.

(2) Az a takarmányipari vállalkozó, aki a takarmányok csomagolása, címkézése, biztonsága és egysége megváltoztatása nélkül kiskereskedelmi és forgalmazási tevékenységeket lát el, saját tevékenységeinek keretein belül kivonja a piaci forgalomból azokat a termékeket, amelyek nem felelnek meg a takarmánybiztonsági követelményeknek, és a takarmányok útjának nyomon követéséhez szükséges információk átadásával, a termelők, feldolgozók, gyártók és/vagy illetékes hatóságok által kezdeményezett intézkedésekben együttműködve hozzájárul az élelmiszerbiztonsághoz.

(3) A takarmányipari vállalkozó haladéktalanul tájékoztatja az illetékes hatóságokat, amennyiben úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy az általa forgalomba hozott takarmány nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek. A vállalkozó bejelenti az illetékes hatóságoknak a takarmány felhasználásából származó veszély megelőzésére tett intézkedéseket, és nem akadályozhat meg senkit abban, hogy a tagállam jogrendszerével és joggyakorlatával összhangban együttműködjön az illetékes hatóságokkal, amennyiben ezzel megelőzhető, csökkenthető vagy megszüntethető egy takarmánnyal kapcsolatos veszély.

(4) A takarmányipari vállalkozó együttműködik az illetékes hatóságokkal az általa jelenleg vagy korábban szállított takarmánnyal kapcsolatos kockázatok megelőzésében vagy csökkentésében.

V.1. Indokok

- E cikk célkitűzései a 19. cikkével azonosak, értelemszerűen a takarmányokra alkalmazva.

- A 20. cikk (1) bekezdésének néhány szövegrésze azonban csak a takarmányiparra jellemző, és ezért magyarázatra szorul.
- A takarmányokkal összefüggésben figyelembe kell venni, hogy bizonyos típusú takarmányok nyers állapotban, feldolgozás előtt nem alkalmasak állati fogyasztásra.

V.2. Értelmezés

- Az értelmezés túlnyomórészt megegyezik a 19. cikk magyarázatával, azzal a kivétellel, hogy a 20. cikk (1) bekezdése a takarmánybiztonsági követelményeknek meg nem felelőnek bizonyuló takarmány vagy takarmánytétel megsemmisítéséről rendelkezik, hacsak az illetékes hatóság más módszert nem lát jónak.
- A takarmányok esetében a kivonásra vonatkozó információ a takarmány felhasználóit (gazdálkodók), és nem a fogyasztókat fogja érinteni.

V.3. Hozzáadott érték/hatás

V.3.1. 20. cikk (1) bekezdés

i. Piacról való kivonás és az illetékes hatóságok értesítése

A 20. cikk (1) bekezdésének első mondata („Amennyiben egy takarmányipari vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy takarmány, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek, a takarmányipari vállalkozó köteles haladéktalanul kezdeményezni a takarmány kivonását a piacról és tájékoztatni erről az illetékes hatóságot”) hasonló szövegezésű, mint a 19. cikk (1) bekezdése.

Ennélfogva itt is alkalmazhatóak a 19. cikk (1) bekezdése kapcsán leírtak, a következő különbségekkel:

- Az első konjunktív feltétel, amelynek a 19. cikk (1) bekezdésének alkalmazásához teljesülnie kell, kissé eltérő megfogalmazást kap a 20. cikk (1) bekezdésében. A takarmány kivonása piacról való kivonást jelent, ami azt feltételezné, hogy a termék a piacon van. A másik feltétel, mely szerint a termék már kikerült a vállalkozó „közvetlen ellenőrzése alól”, nem szerepel a 20. cikk (1) bekezdésében. Ez azt jelenti, hogy a takarmányipari vállalkozóknak a nem biztonságos takarmányt ki kell ugyan vonniuk a piacról, és erről tájékoztatást is kell adniuk, de előfordulhat, hogy a takarmány továbbra is a közvetlen ellenőrzésük alatt van. A gyakorlatban ez a takarmány eladás céljából történő készen tartását jelenti (vö. a „forgalomba hozatal” meghatározásával a 3. cikk 8. pontjában). Az eladás céljából történő készen tartás a termék eladásra való alkalmasságát biztosító belső eljárások befejezésével kezdődik. Ennélfogva semmiféle, a termék eladásra alkalmassá válását megelőzően hozott intézkedés – beleértve az élelmiszerláncból való eltávolítást is – nem minősül piacról való kivonásnak a 19. cikk (1) bekezdése értelmében, így a hatóságok értesítésére sincs szükség.
- A második konjunktív feltétel („amennyiben egy [...] vállalkozó úgy véli [...], hogy egy takarmány [...] nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek”) messzemenően megegyezik a 19. cikk (1) bekezdésében foglalt feltétellel. Ilyenformán a 15. cikkben

említett takarmánybiztonsági követelményeket kell figyelembe venni. Így például a 15. cikk (2) bekezdése szerint a takarmány rendeltetési célját figyelembe kell venni annak eldöntésénél, hogy az biztonságosnak tekinthető-e. Fontos például, hogy bizonyos szennyeződések esetében külön előírásokban meghatározott körülmények között engedélyezhető a szennyeződések eltávolítását eredményező feldolgozás.

- Emellett a 15. cikk szerint a takarmány akkor minősül nem biztonságosnak rendeltetési céljára nézve, ha a) az emberek vagy az állatok egészségére ártalmas, és b) az élelmiszer-termelő állatokból előállított élelmiszert emberi fogyasztás céljára nem biztonságos. Ezért a 14. cikk nem biztonságos élelmiszerek meghatározására vonatkozó követelményeit figyelembe kell venni a 15. cikk végrehajtása során.

ii. Megsemmisítés

A 20. cikk (1) bekezdésének második mondata csak a takarmányiparra vonatkozik. Ennek értelmében a piacról való kivonáson és az illetékes hatóságok tájékoztatásán felül a takarmánybiztonsági követelményeknek meg nem felelőnek minősülő takarmányt vagy az ahhoz kapcsolódó bármely tételt, küldeményt vagy szállítmányt, amely a takarmánybiztonsági követelményeknek szintén meg nem felelőnek minősül (lásd a 15. cikk (3) bekezdését), meg kell semmisíteni, hacsak az illetékes hatóság más módszert nem lát jónak. Ebben az esetben például az egyéb vonatkozó jogszabályok által meghatározott más intézkedést is lehet alkalmazni.

Általánosan tehát a megsemmisítés alkalmazandó, hacsak az illetékes hatóság más módszert nem lát jónak. Emellett a 15. cikk (3) bekezdésével összhangban abból kell kiindulni, hogy az érintett takarmányhoz kapcsolódó tételek, küldemények vagy szállítmányok sem tekinthetők biztonságosnak és ezért megsemmisítendőek, hacsak részletes vizsgálat során ki nem derül, hogy nem bizonyítható a takarmánybiztonsági előírások megsértése.

Ilyenformán az illetékes hatóságnak a nem biztonságos takarmány (valamint a kapcsolódó tételek, küldemények vagy szállítmányok) piacról való kivonásáról történő értesítése során a takarmányipari vállalkozónak arról is tájékoztatást kell nyújtania, hogy tervezi-e a takarmány megsemmisítését; amennyiben nem, olyan alternatív intézkedést kell javasolnia, amellyel biztosítható, hogy sem forgalomba, sem élelmiszer-termelő állatok elé nem kerül nem biztonságos takarmány. Az alternatív intézkedések alkalmazásához az illetékes hatóság jóváhagyására is szükség van; ennek feltételeit külön jogszabályok határozzák meg.

iii. A felhasználók tájékoztatása és a termék visszahívása

A 19. cikk (1) bekezdésének magyarázatában a tájékoztatással és visszahívással kapcsolatban tett megjegyzések itt is megfelelően érvényesek. Mivel ez a rendelkezés takarmányokra vonatkozik, a kivonásra vonatkozó információ a takarmány felhasználóit (azaz legtöbbször a gazdálkodókat), nem pedig a fogyasztókat fogja érinteni.

V.3.2. 20. cikk (2), (3) és (4) bekezdés

A 19. cikk (2), (3) és (4) bekezdésével kapcsolatban írottak értelemszerűen alkalmazandók a 20. cikk (2), (3) és (4) bekezdésének esetében.

*

*

*

VI. 11. CIKK

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYBEHOZATAL

11. cikk

A Közösség területére behozott élelmiszer és takarmány

A Közösség területére a Közösségekben történő forgalomba hozatal céljából behozott élelmiszerek és takarmánynak meg kell felelnie az élelmiszerjog követelményeinek vagy azoknak a feltételeknek, amelyek a Közösség által elismerten egyenértékűek e jog rendelkezéseivel, illetve – ha a Közösség és az exportőr ország között erre vonatkozó megállapodás van – a megállapodásban meghatározott követelményeknek.

Az általános élelmiszerjog nyomkövethetőségi rendelkezéseinek hatálya nem terjed az EU területén kívülre. Ez a cikk a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi Unión belüli szakaszára kiterjed, az importortól a kiskereskedőig.

A 11. cikk nem értelmezhető oly módon, hogy kiterjeszti a nyomkövethetőségi követelményt harmadik országok élelmiszer-/takarmányipari vállalkozóira is. A cikk csupán azt írja elő, hogy a Közösségbe behozott élelmiszerek/takarmánynak meg kell felelnie az uniós élelmiszer-/takarmányjog vonatkozó követelményeinek.

A kereskedelmi partnerországok exportőrei jogilag nem kötelezhetőek arra, hogy megfeleljenek a 178/2002/EK rendelet 18. cikkében foglalt, az EU-n belüli vállalkozókra érvényes nyomkövethetőségi követelménynek. Létezhetnek azonban olyan esetek, amelyekben az egyes ágazatokban fennálló kétoldalú megállapodások vagy a meghatározott közösségi előírások tanúsítási előírásai információszolgáltatásra köteleznek a termék eredetét illetően (például az állat-egészségügyi ágazatban). E követelményeket nem érintik az általános élelmiszerjog nyomkövethetőségre vonatkozó rendelkezései.

A 18. cikkben foglalt célkitűzés megfelelően teljesül, mivel a cikk előírásai az importőrökre is kiterjednek. Amennyiben az uniós importőr meg tudja nevezni, hogy melyik harmadik országbeli exportortól származik a termék, a 18. cikkben foglalt követelményt és annak célkitűzését teljesítettnek kell tekinteni.

Egyes uniós élelmiszer-ipari vállalkozók körében általános gyakorlat¹⁶, hogy kereskedelmi partnereiktől az „egy lépés vissza, egy lépés előre” elven túlmenően is megkövetelik a nyomkövethetőségi követelmények betartását. Fontos azonban rámutatni arra, hogy az ilyen követelmények az élelmiszer-ipari vállalkozás szerződéses megállapodásaiból fakadnak, és nem a rendelet írja elő őket.

*

¹⁶ Vö. a II.3.1. szakasz iii. alpontjában található magyarázatot.

VII. 12. CIKK

ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYKIVITEL

12. cikk

(1) A Közösség területéről egy harmadik országban történő forgalomba hozatal céljából kivitt vagy újrakivitt élelmiszer és takarmány – hacsak az importőr ország hatóságai másképp nem rendelkeznek – megfelel az élelmiszerjog vonatkozó követelményeinek vagy az importőr országban hatályos törvények, rendeletek, szabványok, eljárási szabályok vagy egyéb jogi és közigazgatási eljárások követelményeinek.

Egyéb körülmények között – kivéve, ha az élelmiszerek egészségre károsak vagy a takarmányok nem biztonságosak – az élelmiszer vagy takarmány csak abban az esetben exportálható, illetve újrakivihető, ha a rendeltetési ország illetékes hatóságai ehhez kifejezetten hozzájárulnak, miután kimerítő tájékoztatást kaptak azokról az okokról és körülményekről, amelyek miatt az élelmiszert vagy takarmányt nem lehet a Közösségben forgalomba hozni.

(2) Abban az esetben, ha a Közösség vagy egyik tagállama és egy harmadik ország között létrejött kétoldali szerződés rendelkezéseit kell alkalmazni, az élelmiszernek és takarmánynak a Közösségből vagy tagállamából az illető harmadik országba történő export az említett rendelkezéseknek felel meg.

VII.1. Indokok és célkitűzés

Gondoskodni kell arról, hogy a Közösség területéről kivitt vagy újrakivitt élelmiszer és takarmány megfeleljen a közösségi jogszabályoknak vagy az importőr ország által meghatározott előírásoknak. Az utóbbi esetben figyelembe kell venni az importőr országok védelmi szintjét.

Minden más esetben csak az importőr ország kifejezett beleegyezésével exportálható (újra) élelmiszer és takarmány. Ez a cikk a válsághelyzetek „exportjának” megelőzését szolgálja. Új kockázatok felmerülése esetén abból kell kiindulni, hogy nem minden ország hozott a kockázat megelőzését szolgáló megfelelő biztonsági intézkedést. Ennélfogva az élelmiszer és takarmány (újra)kivitele csak a rendeltetési ország illetékes hatóságainak kifejezett beleegyezésével lehetséges, és csak akkor, ha e hatóságokat teljes körűen tájékoztatták azokról az okokról, amiért az érintett élelmiszer vagy takarmány nem forgalmazható a közösségi piacon. Egészségre ártalmas élelmiszer vagy nem biztonságos takarmány azonban

ilyen esetben sem vihető ki (újra), még az importáló ország hatóságainak kifejezett beleegyezésével sem¹⁷.

VII.2. A 12. cikk hatálya

A 12. cikk hatálya az EU-n belül termelt (kivitt) élelmiszerre/takarmányra vagy a behozatalát (újboli kivitelét) követően az EU piacon forgalomba hozott élelmiszerre/takarmányra korlátozódik, beleértve azokat az élelmiszereket/takarmányokat, amelyeknek a Közösségbe való beléptetését a határon végzett szűrőpróbaszerű ellenőrzések eredményeinek rendelkezésre állásáig engedélyezték. A cikk azonban nem alkalmazható az EU külső határán visszaküldött takarmányra és élelmiszerre.

VII.3. 12. cikk (1) bekezdés

A 12. cikk (1) bekezdésének első albekezdése általános szabályként előírja, hogy a harmadik országban (vagyis nem uniós tagállamban) történő forgalomba hozatal céljából kivitt vagy újrakivitt élelmiszereknek és/vagy takarmányoknak meg kell felelniük a közösségi jogszabályoknak vagy az importőr országban hatályos jogszabályoknak. Az utóbbi helyzet a leggyakoribb: a harmadik országok általában kialakították saját védelmi szintjüket egy meghatározott élelmiszer vagy takarmány vonatkozásában, és az exportőröknek be kell tartaniuk az importőr országok által meghatározott követelményeket.

Abban az esetben, ha az importőr országok hatóságai nem állapítottak meg követelményeket (jogszabályok vagy közigazgatási eljárások formájában), a kivitelre, illetve újrakivitelre szánt élelmiszernek és takarmánynak meg kell felelnie a közösségi élelmiszerjog vonatkozó előírásainak.

A 12. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azokra az esetekre vonatkozik, amelyek nem tartoznak az első albekezdés hatálya alá. Ezekben az esetekben az élelmiszerek csak a rendeltetési ország illetékes hatóságainak kifejezett és lehetőleg írásos beleegyezésével vihetők ki (újra), és csak akkor, ha a hatóságok előzetesen teljes körű tájékoztatást kaptak azokról az okokról, amelyek miatt az érintett élelmiszerek vagy takarmányok nem voltak forgalmazhatóak vagy nem maradhattak az EU belső piacán.

Ez az eljárás azonban nem alkalmazó azokban az esetekben, amelyekben az exportáló uniós tagállam illetékes hatósága egészségre ártalmasnak minősíti az élelmiszert, illetve nem biztonságosnak a takarmányt. Ilyen esetekben az érintett élelmiszer vagy takarmány (újra)kivitele tilos, és gondoskodni kell a termék biztonságos ártalmatlanításáról.

Az EU külső határán visszautasított és visszafordítható élelmiszerek és takarmányok vonatkozásában a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁸ 21. cikkét kell alkalmazni.

¹⁷ Lásd a (24) preambulumbekendést.

¹⁸ HL L 191., 2004.5.28., 1. o.

VII.4. 12. cikk (2) bekezdés

A 12. cikk (2) bekezdése arra a helyzetre vonatkozik, amikor egy tagállam vagy a Közösség és egy harmadik ország között kétoldalú megállapodás áll fenn. Ebben az esetben az adott megállapodás rendelkezéseit kell betartani.

*

*

*